

رساله‌ی دکتری: حمیدرضا انصاری، ۱۳۹۴

آشنایی زدایی و فراهنجاری‌های زبانی در شعر خاقانی

آشنایی‌زدایی از مباحث اصلی مکتب فرمالیسم است که در چند دهه‌ی اخیر مطرح شده است. این اصطلاح را نخستین بار ویکتور شک洛夫سکی (Victor Shklovsky (1893-1984 م.)، فرمالیست معروف روسی، در مقاله‌ای با عنوان «هنر به منزله‌ی شگرد» (Art as Device) مطرح کرد. منظور از آشنایی‌زدایی کنار زدن پرده‌ی عادت از مقابل دیدگان مخاطب است، به گونه‌ای که واقعیت اشیاء و پدیده‌ها را به شکلی تازه دریافت کند. آنچه در نظریات صورت‌گرایان، آشنایی‌زدایی نامیده می‌شود در بردارنده‌ی تمام شیوه‌هایی است که شعر و زبان ادبی را از زبان معمولی و شکل متعارف بیان متمایز می‌سازد و موجب «رستاخیز واژگان» می‌شود.

شعر خاقانی با توجه به رویکرد خاص او به ساختار ظاهر آن، یکی از نمونه‌های خوب منطبق بر اصول مکتب فرمالیسم، در زبان فارسی است که ظرفیت‌های قابل مطالعه‌ی بسیاری در این زمینه دارد. بر این اساس رساله‌ی حاضر به بررسی «آشنایی‌زدایی و فراهنجاری‌های زبانی در شعر خاقانی» می‌پردازد. در این پژوهش تلاش شده است تا اشعار فارسی خاقانی اعم از اشعار دیوان و مثنوی تحفه‌العراقین بر اساس انواع هشت‌گانه‌ی فراهنجاری‌های زبانی جفری لیچ (Geoffrey Leech (1936- 2014 م.)، مورد تجزیه و تحلیل قرار بگیرد.

این پژوهش در پنج فصل تنظیم شده است: فصل نخست به کلیات تحقیق، فصل دوم به تعریف اصطلاح فرم و تاریخچه و اصول مکتب فرمالیسم، فصل سوم به مبانی نظری، فصل چهارم به بررسی و تجزیه و تحلیل فراهنجاری‌های زبانی در شعر خاقانی و نهایتاً فصل پنجم به نتیجه‌گیری اختصاص یافته است.

کلیدواژه‌ها: شعر، خاقانی، فرمالیسم، فراهنجاری، آشنایی‌زدایی.

شماره‌ی پایان‌نامه: ۱۲۷۲۰۱۰۱۹۲۱۰۰۷

تاریخ دفاع: ۱۳۹۴/۰۶/۳۱

رشته‌ی تحصیلی: زبان و ادبیات فارسی

دانشکده: علوم انسانی

استاد راهنما: دکتر علی عشقی سردهی

استاد مشاور: دکتر ابوالقاسم امیراحمدی

Ph.D. Dissertation:

Defamiliarization and Linguistic Metanorms in Khaghani's Poetry

De-familiarization is of the main Formalism subjects have been introduced late decades. This term presented first by Victor Shkolovsky(1893-1984 A.D.), a well-known Russian formalist, in an article by the name of "Art as Device". De-familiarization means removing the custom from the addresses mind and view such that he/she receives a new version of objects and phenomena truth. What is called de-familiarization in formalists' theories includes all methods differentiating poetry and literary language from common language and standard statement, and leading to "Words Resurrect".

Khaqani poem, regarding to his special approach to its appearance structure, is one of the best samples coincide formalism principles in Persian language that has many significant capabilities for being studied. On this basis, the present thesis proceeds to studying "De-familiarization and language Deviation in Khaqani Poem". In this research it has been quested to analyze Khaqani poems including Diwan and Tohfath-ullIraquein (A Gift from the two Iraqs) on the basis of Geoffrey Leech(1936-2014 A.D.) eightfold language Deviation. This research has been arranged in five chapters. The first chapter is allocated to the research generalities, the second chapter to defining formalism form, history and principles, third chapter to theoretical basics, forth chapter to analyzing the language Deviation in Khaqani poem, and finally the last chapter to conclusion.

.